Комунальний заклад загальної середньої освіти
«Ліцей №142 імені П’єра де Кубертена»
Дніпровської міської ради

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
комунального закладу
загальної середньої освіти
«Ліцей № 142 імені П’єра де Кубертена»
Дніпровської міської ради
протокол № 15 від 28.08.2020 року
_____ Л.В.Хмеленко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор комунального закладу
загальної середньої освіти
«Ліцей № 142 імені П’єра де Кубертена»
Дніпровської міської ради
_____ Л.В.Хмеленко
28.08.2020 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

на 2020-2024 н.р.

КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ «ЛІЦЕЙ №142 ІМЕНІ П’ЄРА ДЕ КУБЕРТЕНА» ДНІПРОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Дніпро

2020

Загальні положення.

Комунальний заклад загальної середньої освіти «Ліцей №142 імені П'єра де Кубертена» Дніпровської міської ради – це заклад повної загальної середньої освіти І-ІІІ рівня освіти (І рівень – початкова освіта, ІІ рівень – базова середня освіта, ІІІ рівень – профільна середня освіта), який реалізує освітні програми, розроблені на основі Державного стандарту загальної середньої освіти., здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», інших законодавчих актів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства освіти і науки України, власним Статутом, рішеннями Дніпровської міської ради та її виконавчих органів, наказами департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради.

З 01.09.2019 р. заклад почав діяльність в статусі ліцею № 142 імені П'єра де Кубертена (рішенням Дніпровської міської ради VII скликання від 20.03.2019 р. № 81/43 заклад перейменовано в Комунальний заклад загальної середньої освіти «Ліцей №142 ім. П'єра де Кубертена» Дніпровської міської ради).

Призначення освітньої програми Ліцею №142 – всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованої взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадської активності, формування в учнів компетентностей, визначених Законом України «Про освіту».

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення;

очікувані результати навчання учнів;

зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

рекомендовані форми організації освітнього процесу інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Освітня програма Ліцею №142 розроблена на 4 роки (2020 – 2024 рр), відповідає тривалості освоєння освіти І ступеня в умовах переходу на Державний стандарт початкової освіти 2018 року та підготовки умов для впровадження стандарту Нової української школи на етапі базової загальної середньої освіти.

Відповідно до п.8 статті 15 Закону України «Про загальну середню освіту» на підставі освітньої програми у закладі на кожний навчальний рік складається та затверджується навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу у кожному класі відповідно до мережі школи кожного ступеню навчання. Навчальний план на 2020-2021 н.р. представлено в IV розділі програми.

Розділ «Навчальний план школи та його обґрунтування» повинен обновлятися щорічно. По мірі включення в освітній процес нових програм і підручників повинні вноситись корективи до переліку навчальних програм.

Структура освітньої програми ліцею

Розділ 1. Призначення ліцею та засіб його реалізації

Ліцей №142 впроваджує освітню діяльність за складником освіти – повна загальна середня освіта; за рівнями освіти: початкова освіта, базова середня освіта, профільна середня освіта.

Орієнтовна кількість класів 1-4 – 18, 5-9- 22, 10-11 - 3. Ліцензований обсяг -1320 осіб. Загальна проектна потужність 1671учень.

Ліцей №142 ім. П’єра де Кубертена;

– реалізує положення Конституції України, Закону України «Про освіту», Закону України «Про загальну середню освіту», інших нормативно-правових актів у галузі освіти;

– задовольняє потреби громадян відповідної території в здобутті повної загальної середньої освіти;

– забезпечує єдність навчання і виховання;

– формує освітню програму Ліцею №142 ім. П’єра де Кубертена;

– створює науково-методичну і матеріально-технічну бази для організації та здійснення освітнього процесу;

– забезпечує відповідність рівня загальної середньої освіти державним стандартам загальної середньої освіти;

– охороняє життя і здоров'я учнів, педагогічних та інших працівників ліцею;

– формує в учнів засади здорового способу життя, гігієнічні навички;

– забезпечує добір і розстановку кадрів;

– планує власну діяльність та формує стратегію розвитку Ліцею №142 ім. П’єра де Кубертена;

– встановлює відповідно до законодавства України прямі зв'язки з навчальними закладами зарубіжних країн, міжнародними організаціями тощо;

– видає документи про освіту встановленого зразка;

– здійснює інші повноваження відповідно до власного статуту.

Багаторівневий спеціально організований педагогічний процес в ліцеї спрямований на формування гармонійно розвиненої особистості, відбувається через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму як складової частини загальної освіти.

В основі педагогічної діяльності ліцею лежать моральні переконання та педагогічні ідеї засновника сучасного олімпійського руху П'єра де Кубертена – гармонійний розвиток особистості, прагнення досконалості, чесна боротьба за перемогу, дружба і повага.

Розділ 2. Опис моделі випускника ліцею

«Модель» випускника Ліцею №142 ім. П'єра де Кубертена»:

– це особистість, у якої сформовані компетентності відповідно до вимог Державного стандарту початкової, базової та повної загальної середньої освіти та Типових освітніх програм;

– це майбутній фахівець, який буде навчатися упродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися у багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями;

– це цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення, патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами, інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя.

Розділ 3. Цілі та задачі освітнього процесу ліцею

Головною метою ліцею є забезпечення реалізації права громадян на здобуття повної загальної середньої освіти, створення системи партнерства між учнями та педагогами, в основі якої лежать потреби розвитку учнів, спрямовані на набуття необхідних життєвих компетентностей і конкурентоспроможності у сучасному інформаційному суспільстві.

Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності:

- вільне володіння державною мовою;

- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;

- математична компетентність;

- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;
- культурна компетентність;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- інші компетентності, передбачені стандартом освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

Діяльність Ліцею №142 ім. П'єра де Кубертена спрямована на забезпечення всебічного розвитку особистості шляхом навчання, виховання та розвитку, які ґрунтуються на загальнолюдських цінностях та принципах, визначених Законом України «Про освіту».

Головними завданнями ліцею є:

– забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;

– виховання громадянина України;

– виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;

– формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;

– виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;

– розвиток особистості учня, його здібностей і обдарувань, наукового світогляду;

– формування особистості, яка у своїх діях, думках і будь-якій діяльності керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки;

– реалізація права учнів на вільне формування політичних і світоглядних переконань;

– виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів;

– створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство;

– створення умов для виробничого навчання автосправи та здійснення професійної підготовки з окремих професій – водіїв автотранспортних засобів категорії «В» та «В-С» при наявності ліцензії на право здійснення діяльності, пов'язаної з отриманням професійної освіти.

Розділ 4. Навчальний план та його обґрунтування

У ліцеї визначена державна мова навчання і запроваджене профільне навчання за напрямками: суспільно-гуманітарний, природничо-математичний відповідно до матеріально-технічного та кадрового забезпечення:

з 5-ого класу забезпечується поглиблене вивчення окремих предметів та профільне навчання (може бути впроваджено поглиблене вивчення предметів: математики, української мови, іноземної мови);

в 10-11 класах запроваджене профільне навчання за академічним спрямуванням, яке передбачає поглиблене вивчення предметів суспільно-гуманітарного або природничо-математичного напрямку, з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти.

Робочий навчальний план ліцею на 2020-2021 н.р. розроблено за Типовими навчальними планами:

- для **1-3х класів Нової української школи** – за Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 за редакцією **Р. Б. Шияна,** додаток 1**;**

для **1а, 2а, 3а** класи – за **освітньою програмою початкової школи науково-педагогічного проекту «Інтелект України»**, відповідно до листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-344 від 25.05.2018 р.), таблиця 1;

для **4-х класів** – за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти І ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 407, таблиця 1;

для **4а** класи – за Типовим навчальним планом для загальноосвітніх навчальних закладів І ступеня з навчанням українською мовою, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України», затверджений наказом МОН України від 02/11.2016р. № 1319, додаток № 2;

- для **5-9-х класів** – за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405, таблиця 1;

5а, 6а, 7а, 8а, 9а класи – за Типовим навчальним планом для загальноосвітніх навчальних закладів ІІ ступеня, які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України», затверджений наказом МОН України від 02.11.2016р. № 1319, додаток № 3;

- для **10-ого, 11аб класів** – за Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 р. № 1493), таблиця 2, 3 (профільний предмет: 10, 11б – українська мова, 11а - математика).

В 5-7 класах за рахунок додаткового часу на предмети збільшено на 1годину вивчення математики (алгебри, геометрії), крім , які працюють за науково-педагогічним проектом «Інтелект України»;

враховуючи запити, інтереси учнів і їх батьків:

- третю годину фізичного виховання з 5-ого класу спрямувати на ігрові види діяльност;
- за рахунок додаткового часу на предмети ввести вивчення другої іноземної мови (німецької) в 5-6-х класах (4 групи по 2 години).

Для впровадження навчального плану ліцею, який би забезпечив впровадження педагогічних ідей засновника сучасного олімпійського руху П'єра де Кубертена – гармонійний розвиток особистості, прагнення досконалості, чесної боротьби за перемогу, дружбу і повагу, провести перерозподіл навчальних годин та предметів в інваріантній частині робочого плану:

Предмет	*Кількість годин за типовим планом*	*Кількість годин за планом ліцею*	*На який предмет добавлено години*
8 абвг , 9абвг класи			
мистецтво	1	0,5	«Культура добросусідства» (Комплект навчальних програм наскрізного інтегрованого курсу за вибором) – 1 год.
трудове навчання	1	0,5	

Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу (в тому числі і для дітей з особливими освітніми потребами) та застосування педагогічних технологій

Навчальний процес в закладі здійснюється у режимі 5-денного навчального тижня з проведенням занять в одну зміну.

Структура 2020-2021 навчального року

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про загальну середню освіту» навчальний рік розпочинається у День знань – 1 вересня і закінчується не пізніше 1 липня наступного року, а тривалість канікул протягом навчального року не може бути меншою 30 календарних днів без врахування днів, коли діти припинили навчання з незалежних від них причин (карантин, температурний режим тощо)

День знань – **01.09.2020**

Свято Останнього дзвоника **- 28.05.2020**

І семестр: **01.09 - 25.12.2020 (78 днів, 16 тижнів)**

ІІ семестр: **11.01 - 28.05.2021 (91 день, 19 тижнів)**

- Осінні канікули: **26.10.2020 – 01.11.2020**
- Зимові канікули: **28.12.2020 - 10.01.2021**
- Весняні канікули: **22.03.2021 – 28.03.2021**

Режим роботи ГПД

- для учнів 1-х класів (1група) початок роботи ГПД – 12.00
  закінчення – 18.00
- для учнів 2-4 класів (3 групи) початок роботи ГПД – 13.00
  закінчення – 19.00

Навчання за інклюзивною формою учнів з особливими освітніми потребами забезпечують асистенти вчителя, практичний психолог та корекційні педагоги.

Діти з особливими потребами отримують якісні знання в медіатеці та ресурсній
кімнатах, які створені згідно програми «Інклюзивна освіта - рівень свідомості нації».

Навчання здійснюється відповідно до розроблених планів та програм, результати роботи сплановано розглядати на шкільних консиліумах з метою врахування недоліків та корегування планів.

Оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами здійснювати згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів та обсягом матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» загальна середня освіта може бути організована за такими формами: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева) та індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).

Згідно розділу IV п.3 Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і

науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 року за № 184/28314 у 2019 2020н.р. продовжити організоване здобуття освіти за **педагогічним патронажем** для учня 8-Б класу.

Навчання здійснювати за індивідуальними навчальними планами, які розробляються на основі робочого навчального плану та кількості годин, що відводились для вивчення на кожен предмет (Типова освітня програма спеціальних закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом №627 від 12.06.2018.) Розклад занять узгоджується з батьками, вчителями-предметниками.

Згідно рішення педради (протокол від 28.08.2020 № 1) **навчальна практика не проводиться**. Навчальні екскурсії здійснюються упродовж навчання 01.09.2020р. по 28.05.2021р.

Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили пріоритети в галузі освіти. Школа потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства.

Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу технологій навчання. Незважаючи на розмаїття нововведень, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

Також передбачені екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, відео-уроки тощо. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, забезпечуючи досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах з предмету.

В ліцеї широко впроваджуються інформаційно-комунікативі технологій. Застосування ІКТ в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності Це дозволяє формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими особистостями

Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Результати навчання передбачені в рамках навчальних програм.

Освітня програма початкової освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт- суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання у початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції. Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати;виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, завдання кожного вчителя середньої освіти – формування ключових компетентностей учнів у рамках кожної освітньої галузі:

№ з/п	*Ключові компетентності*	*Компоненти*
1	Спілкування державною (і рідною — у разі	***Уміння:*** ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях,

	відмінності) мовами	діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. ***Ставлення:*** розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. ***Навчальні ресурси:*** означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	***Уміння:*** здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. ***Ставлення:*** критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. ***Навчальні ресурси:***підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	***Уміння:*** оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між

		реальними об’єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв’язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. ***Ставлення:*** усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. ***Навчальні ресурси:*** розв'язування математичних задач, і обов’язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	***Уміння:*** розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. ***Ставлення:*** усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях ***Навчальні ресурси:*** складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	***Уміння:*** структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. ***Ставлення:*** критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач. ***Навчальні ресурси:*** візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися	***Уміння:*** визначати мету навчальної діяльності,

	впродовж життя	відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. ***Ставлення:*** усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. ***Навчальні ресурси:*** моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	***Уміння:*** генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. ***Ставлення:*** ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. ***Навчальні ресурси:*** завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	***Уміння:*** висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. ***Ставлення:*** ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків,

		соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. ***Навчальні ресурси:*** завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	***Уміння:*** грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). ***Ставлення:***культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. ***Навчальні ресурси:***математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	***Уміння:*** аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. ***Ставлення:***усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природніх ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. ***Навчальні ресурси:*** навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Формування у ліцеїстів таких ключових компетентностей як уміння вчитися, ініціативність та підприємливість, екологічна грамотність і здоровий

спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності буде здійснюватися засобами всіх окремих предметів.

Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Ліцейне середовище сформоване з врахуванням наскрізних ліній, які є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів.

Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допоможуть формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується в ліцеї через:

- організацію навчального середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

- окремі предмети – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- впровадження:

• наскрізного інтегрованого курсу за вибором «Культура добросусідства»;

• курсу за вибором: «Уроки для стійкого розвитку», «Фінансова грамотність», Основи теплопостачання та теплозбереження;

• спецкурсу «Олімпійська освіта»;

- організацію роботи:

• шкільної академії наук «Наука і пізнання»;

• шкільних клубів: еколого-економічний - «ПЛЕСО», «Через здоров'я до гармонії світу», «Пропонуй, організовуй, виконуй», лабораторія актуальних проблем - «Обізнані, свідомі, компетентні» , «Дебати», Євроклуб;

• дитячих шкільних організацій: «Добрик крокує по планеті», «Зелена планета».

Наскрізна лінія	*Коротка характеристика*
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і

	розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров’я (текстові завдання, пов’язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов’язані із ризиками для життя і здоров’я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв’язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо).

	Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Забезпечення процесу формування компетентностей в ліцеї буде здійснюватися через: діяльнісну спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, практичну спрямованість навчання, встановлення причинно-наслідкових зв’язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності, встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв’язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Ліцеїсти набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Розділ 7. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Для досягнення прогнозованого результату роботи школа на кожному ступені навчання використовує відповідне програмно-методичне забезпечення, рекомендоване Міністерством освіти і науки України.

Освітній заклад відібрав для реалізації змісту освіти та забезпечення його якості також низку програм курсів за вибором та факультативів, які мають відповідні грифи не пізніше 2015 року.

№ п/п	*Класи/ Чисель-ність учнів*	*Вид заняття за роб.навч. планом*	*Назва (факультативу, спецкурсу, курсу за вибором)*	*Назва програми / Державна, авторська*	*Ким і коли затверджено, рекомендовано (реквізити: лист, наказ від ____№____)*	*Кіл-сть год. за програмою/ фактично за робочим навч.план.*
1.	1 вд 2 вд 3 вд 4 вд	Курсів за вибором	«Уроки для стійкого розвитку»	Програми курсів за вибором для ЗНЗ варіативна складова типових навчальних планів. «Уроки для стійкого розвитку. Моя щаслива планета»	Лист ІМЗО від 02.07.2019 22.1/12-Г-528	35/0,5

2.	1 бг 2 бг 3 бг 4 бг	Курс за вибором	«Вчимося жити разом»	Навчальна програма з розвитку соціаль-них навичок учнів початкової школи (ВоронцоваТ.В., ПономаренкоВ.С.)	Лист ІМЗО від 01.12.2017 22.1/12-Г-803	35/0,5
3.	1-9	Курс за вибором	«Культура добро-сусідства»	Комплект навчаль-них програм нас-крізного інтегрова-ного курсу за вибором	Лист ІМЗО від 15.06.2018 22.1/12-Г-366	35/1
4.	8бв, 9г, 11аб	Спецкурс	«Спорт проти булінгу»	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (авт.ДеревянкоВ.В., Захарчук І.Р. ..)	Лист ІМЗО від 05.05.2017 21.1/12-Г-99	35/1
5.	5бв 5гд 6бв 6гд	Курс за вибором	«Основи олімпійськи х знань»	Навчальна програма курсу за вибором (авт.ЄрмоловаВ.М)	Лист ІМЗО від 06.07.2016 21.1/12-Г-483	17/0,5
6.	8,9, 10	Курс за вибором	«Фінансова грамот-ність»	Навчальна програма курсу за вибором (авт. Смовженко Т.С., Кузнецова А.Я.)	Лист МОН від 10.12.2018 1/11-13905	35/1
7.	8бвг 9вг	Факуль-татив	«Мій екологічний вибір»	Навчальна програма курсу за вибором (авт.Колонькова О.О.).	Лист ІМЗО від 03.08.2016 2.1/12-Г-637	35/1